

شعب

هدفهای رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر خواهد توانست:

- ۱- انواع شعب را توضیح دهد.
- ۲- انواع شیوه قیمت‌گذاری کالای ارسالی از مرکز به شعب را شرح دهد.
- ۳- عملیات حسابداری کالای ارسالی به روش بهای تمام شده را در دفاتر مرکز انجام دهد.
- ۴- عملیات حسابداری ارسال کالا به شعب به روش بهای تمام شده به اضافه چند درصد را در دفاتر مرکز انجام دهد.
- ۵- عملیات حسابداری ارسال کالا به شعب را به روش قیمت فروش در دفاتر مرکز انجام دهد.

۹- شعب

تعریف: مؤسسات و فروشگاههای بزرگ برای به دست آوردن بازار بیشتر و افزایش میزان فروش کالا و خدمات در مناطق مختلف اعم از محل اقامت خود یا دیگر شهرها و کشورها اقدام به تأسیس مؤسساتی می‌نمایند که شعبه نامیده می‌شود.

انواع شعب

شعب را به سه گروه تقسیم می‌کنند:

- ۱- شعبی که دفاتر مستقل نگهداری نمی‌کنند.
  - ۲- شعبی که دفاتر مستقل نگهداری می‌کنند.
  - ۳- شعب خارجی
- ۱- شعبی که دفاتر مستقل نگهداری نمی‌کنند: مجموعه عملیات مالی این شعب در دفاتر مؤسسه مرکزی ثبت و نتایج حاصل از آن نیز از طریق مرکز استخراج می‌شود. این شعب موظفند گزارش فعالیت‌هایشان را متناسب با حجم کار خود، روزانه، هفتگی یا ماهیانه به سازمان مرکزی فرستاده و وجوه نقدی حاصل از فروش یا وصول مطالبات خود را به حساب بانکی به نام مرکز واریز نموده یا نقداً ارسال دارند. این نوع شعب بیشتر به فعالیتهای جزئی فروشی اشتغال داشته و کالای تجارتي آنها مستقیماً از یک انبار مرکزی توزیع شده و صورتحساب آن از مرکز ارسال می‌شود و عملیات فروش شعبه، بهای تمام‌شده کالای فروش‌رفته و هزینه‌ها در دفتر کل اداره مرکزی ثبت می‌شوند. به عبارت دیگر با تمرکز دفتری ضمن کنترل عملیات و کاهش هزینه‌های اداری و دفتری، نسبت به یکسان شدن روشهای حسابداری اطمینان حاصل می‌شود. نحوه قیمت‌گذاری کالای ارسالی از مرکز برای شعب، معمولاً به یکی از طرق زیر صورت می‌گیرد:
- الف - به بهای تمام شده

ب - به بهای تمام شده به اضافه چند درصد

ج - به قیمت فروش

الف - حسابداری ارسال کالای شعبه به بهای تمام شده: روش ارسال کالا به بهای تمام شده در مواردی به کار می رود که کالا فاسد شدنی بوده و تعیین قیمت فروش از طرف مرکز کمتر امکان پذیر باشد. عملیات حسابداری این روش که در دفاتر مرکز ثبت می گردند در جدول زیر منعکس است.

شرح فعالیت	بدهکار	بستانکار
ارسال کالا از مرکز به شعبه	کالای شعبه	کالای ارسالی
برگشت کالا از شعبه به مرکز	کالای ارسالی	کالای شعبه
فروش نقدی کالا توسط شعبه	موجودی نقد	کالای شعبه
فروش نسبه کالا توسط شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه	کالای شعبه
برگشت از فروشهای نسبه به شعبه	کالای شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه
تخفیفات نقدی فروش	کالای شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه
وصولی از مشتریان نسبه	موجودی نقد	حسابهای دریافتنی شعبه
اصلاح حساب موجودی کالای اول دوره شعبه	کالای شعبه	موجودی کالای شعبه
اصلاح حساب موجودی کالای پایان دوره شعبه	موجودی کالای شعبه	کالای شعبه
بستن حساب کالای ارسالی	کالای ارسالی	خلاصه سود و زیان مرکز
بستن حساب کالای شعبه (سود)	کالای شعبه	خلاصه سود و زیان شعب
بستن حساب کالای شعبه (زیان)	خلاصه سود و زیان شعب	کالای شعبه

هزینه های شعبه معمولاً توسط اداره مرکزی پرداخت می شود. اما اگر شعبه مجاز به انجام هزینه باشد، در بعضی مواقع این پرداختها را از محل تنخواه گردانی که اداره مرکزی در اختیارش قرار داده انجام می دهد و با ارسال مدارک و اسناد به مرکز طبق روش معمول تنخواه عمل و ثبت می شود. در مواقعی نیز که شعبه تنخواهی در اختیار نداشته باشد و اجازه انجام هزینه را نیز دارا باشد، پرداختهای خود را از محل وصولیهای شعبه کسر و به مرکز گزارش می نماید تا مرکز در بدهکار حسابهای مربوطه ثبت نماید. مثلاً اگر شعبه ای در یکی از روزهای هفته مبلغ ۱۵۰,۰۰۰ ریال وصولی از محل فروش نقدی یا وصولی از بدهکاران داشته باشد و مبلغ ۴۰,۰۰۰ ریال آن را هزینه کرده و بقیه وجه را ضمن اسناد هزینه به مرکز ارسال نموده باشد، ثبت آن در دفاتر مرکز به شرح زیر است:

۱ - در صورت وصولی از محل فروش نقدی:

۱۱۰,۰۰۰	صندوق
۴۰,۰۰۰	هزینه های شعبه
۱۵۰,۰۰۰	کالای شعبه

۲ - در صورت وصولی از حسابهای دریافتنی:

۱۱۰,۰۰۰	صندوق
۴۰,۰۰۰	هزینه های شعبه
۱۵۰,۰۰۰	حسابهای دریافتنی

لازم به یادآوری است که حساب کالای شعبه به منزله خلاصه سود و زیان هر شعبه بوده و مانده این حساب در پایان دوره مالی تحت عنوان سود یا زیان ناخالص به خلاصه سود و زیان شعبه منتقل می‌شود. سپس کلیه هزینه‌های شعبه به خلاصه سود و زیان شعبه بسته شده و مانده این حساب، به خلاصه سود و زیان مرکز که نشان دهنده نتیجه کلیه فعالیت‌های مالی شعب و اداره مرکزی است، منتقل می‌شود. کلیه این عملیات به علت عدم وجود دفاتر مستقل در شعبه، در دفاتر مرکز انجام می‌گیرد. حل مثال زیر روشنگر مطالب فوق است.

مثال ۱: برخی از اطلاعات و عملیات یکی از شعب شرکت سهامی کفش کاوه که اجناس خود را هم نقد و هم نسیه می‌فروشد و کالای ارسالی به شعبه به بهای تمام شده سیاهه می‌نماید؛ به شرح زیر می‌باشد:

۸۲,۰۸۱	موجودی کالای شعبه در اول مهرماه ۱۳۸۹
۲۴۹,۵۷۴	کالای ارسالی از مرکز
۵,۱۵۷	کالای برگشتی از شعبه به مرکز
۱۷۰,۲۲۹	فروشهای نقدی
۳۰۰,۱۲۳	فروشهای نسیه
۳,۱۸۱	تخفیفات اعطایی به مشتریان بابت اجناس معیوب و خسارت دیده از فروشهای نسیه
۱۲,۱۳۵	تخفیفات نقدی اعطایی به مشتریان
۴,۰۸۶	مطالبات سوخت شده
۲۵,۰۷۰	اجاره محل - آب بها و عوارض
۵,۷۰۹	کالای برگشتی از فروشهای نسیه
۵۰,۲۴۳	هزینه حقوق کارکنان شعبه
۸,۴۶۶	هزینه‌های متفرقه
۱۲۹,۰۳۱	مانده حسابهای دریافتنی در اول مهرماه ۱۳۸۹
۳۰۶,۰۴۳	وجوه دریافتی از حسابهای دریافتنی
۶۳,۰۳۶	موجودی کالای شعبه در ۱۳۸۹/۱۲/۲۹
	مطلوب است:

الف - ثبت عملیات در دفتر روزنامه مرکز.

ب - انتقال اقلام ثبت شده در دفتر روزنامه به حسابهای دفتر کل.

ج - تنظیم خلاصه سود و زیان شعبه.

د - تنظیم خلاصه سود و زیان مرکز.

ه - تنظیم حسابهای دریافتنی و تعیین مانده آن.

دفتر روزنامه عمومی شرکت کفش کاوه

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱	۱۲/۲۹	کالای شعبه		۸۲,۰۸۱	۸۲,۰۸۱
۲	—	موجودی کالای شعبه ثبت موجودی کالای شعبه در اول دوره به بهای تمام شده		۲۴۹,۵۷۴	۲۴۹,۵۷۴
۳	—	کالای ارسالی ثبت کالای ارسالی از مرکز به شعبه به بهای تمام شده		۵,۱۵۷	۵,۱۵۷
۴	—	کالای ارسالی کالای شعبه برگشت کالا از شعبه به مرکز صندوق (بانک)		۱۷۰,۲۲۹	۱۷۰,۲۲۹
۵	—	کالای شعبه فروش کالای شعبه به طور نقد حسابهای دریافتی شعبه		۳۰۰,۱۲۳	۳۰۰,۱۲۳
۶	—	کالای شعبه فروش کالای شعبه به طور نسیه کالای شعبه حسابهای دریافتی شعبه تخفیفات اعطایی به مشتریان بابت اجناس معیوب		۳,۱۸۱	۳,۱۸۱
۷	—	کالای شعبه حسابهای دریافتی شعبه تخفیفات پرداختی به مشتریان بابت فروشهای نسیه		۱۲,۱۳۵	۱۲,۱۳۵
۸	—	هزینه مطالبات سوخت شده شعبه حسابهای دریافتی شعبه ثبت مطالبات سوخت شده که مستقیماً از حسابها خارج شده		۴,۰۸۶	۴,۰۸۶
۹	—	کالای شعبه حسابهای دریافتی برگشت کالای فروخته شده توسط مشتریان شعبه		۵,۷۰۹	۵,۷۰۹

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱۰	—	هزینه اجاره محل و آب و عوارض شعبه هزینه حقوق شعبه هزینه متفرقه شعبه		۲۵,۰۷۰ ۵۰,۲۴۳ ۸,۴۶۶	۸۳,۷۷۹
۱۱	—	موجودی نقد پرداخت هزینه‌های شعبه توسط مرکز موجودی نقد		۳۰۶,۰۴۳	۳۰۶,۰۴۳
۱۲	۱۲/۲۹	حسابهای دریافتنی شعبه وصولیه‌های شعبه از بدهکاران موجودی کالای شعبه		۶۳,۰۳۶	۶۳,۰۳۶
۱۳	=	کالای شعبه ثبت اصلاحی موجودی کالا در آخر دوره کالای شعبه		۱۸۵,۸۶۵	۱۸۵,۸۶۵
۱۴	=	خلاصه سود و زیان شعبه انتقال سود ناویژه کالای شعبه کالای ارسالی		۲۴۴,۴۱۷	۲۴۴,۴۱۷
۱۵	=	خلاصه سود و زیان مرکز ثبت انتقالی کالای ارسالی به حساب خلاصه سود و زیان خلاصه سود و زیان شعبه		۸۷,۸۶۵	۴,۰۸۶ ۲۵,۰۷۰ ۵۰,۲۴۳ ۸,۴۶۶
۱۶	=	هزینه مطالبات سوخت شده شعبه هزینه اجاره شعبه هزینه حقوق شعبه هزینه متفرقه شعبه ثبت بستن حسابهای هزینه شعبه خلاصه سود و زیان شعبه		۹۸,۰۰۰	۹۸,۰۰۰
		خلاصه سود و زیان مرکز ثبت بستن حساب خلاصه سود و زیان شعبه			

حسابهای دفتر کل شرکت سهامی کفش کاوه

خلاصه سود و زیان شعبه				کالای شعبه			
۱۸۵,۸۶۵	۱۳	۴,۰۸۶	۱۵	۵,۱۵۷	۳	۸۲,۰۸۱	۱
		۲۵,۰۷۰	۱۵	۱۷۰,۲۲۹	۴	۲۴۹,۵۷۴	۲
		۵۰,۲۴۳	۱۵	۳۰۰,۱۲۳	۵	۳,۱۸۱	۶
		۸,۴۶۶	۱۵	۶۳,۰۳۶	۱۲	۱۲,۱۳۵	۷
		۹۸,۰۰۰	۱۶			۵,۷۰۹	۹
						۱۸۵,۸۶۵	۱۳
<u>۱۸۵,۸۶۵</u>		<u>۱۸۵,۸۶۵</u>		<u>۵۳۸,۵۴۵</u>		<u>۵۳۸,۵۴۵</u>	

هزینه حقوق			
۵۰,۲۴۳	۱۵	۵۰,۲۴۳	۱۰
<u>۵۰,۲۴۳</u>		<u>۵۰,۲۴۳</u>	

هزینه متفرقه			
۸,۴۶۶	۱۵	۸,۴۶۶	۱۰
<u>۸,۴۶۶</u>		<u>۸,۴۶۶</u>	

موجودی نقد			
۸۳,۷۷۹	۱۰	×××××	مانده
		۱۷۰,۲۲۹	۴
		۳۰۶,۰۴۳	۱۱

خلاصه سود و زیان مرکز			
۲۴۴,۴۱۷	۱۴		
۹۸,۰۰۰	۱۶		

کالای ارسالی			
۲۴۹,۵۷۴	۲	۵,۱۵۷	۳
		۲۴۴,۴۱۷	۱۴
<u>۲۴۹,۵۷۴</u>		<u>۲۴۹,۵۷۴</u>	

موجودی کالای شعبه			
۸۲,۰۸۱	۱	۸۲,۰۸۱	۱
۶۳,۰۳۶	مانده	۶۳,۰۳۶	۱۲
<u>۱۴۵,۱۱۷</u>		<u>۱۴۵,۱۱۷</u>	
		مانده آخر دوره	
		۶۳,۰۳۶	

هزینه اجاره		هزینه مطالبات سوخت شده	
۲۵,۰۷۰	۱۵	۴,۰۸۶	۸

حسابهای دریافتنی شعبه

۳,۱۸۱	۶	۱۲۹,۰۳۱	(مانده ۷/۱)
۱۲,۱۳۵	۷	۳۰۰,۱۲۳	۵
۴,۰۸۶	۸		
۵,۷۰۹	۹		
۳۰۶,۰۴۳	۱۱		
۹۸,۰۰۰	مانده در ۱۲/۲۹		
۴۲۹,۱۵۴		۴۲۹,۱۵۴	
		۹۸,۰۰۰	مانده آخر دوره

ب — حسابداری ارسال کالای شعبه به روش بهای تمام شده به اضافه چند درصد: روش بهای تمام شده به اضافه چند درصد سود، در مواردی اعمال می گردد که تعیین قیمت قطعی فروش به عللی از قبیل نوسان قیمت فروش در بازار، انحصاری نبودن کالا در بازار و ... میسر نباشد. در این حالت سود ناخالص تقریبی برآورد و به بهای تمام شده کالای ارسالی اضافه و به حساب شعبه منظور می گردد. به این ترتیب، کنترلی برقرار خواهد شد تا در هر زمان جمع موجودی نقدی و کالای شعبه با مانده حساب شعبه در دفاتر مرکز اختلاف چندانی نداشته باشد زیرا اگر شعبه کالا را بر مبنای قیمت تعیین شده از طرف مرکز بفروشد، مانده حساب کالای شعبه در دفاتر مرکز با جمع موجودی نقدی و جنسی شعبه مطابقت خواهد داشت.

در این روش، کالای ارسالی به شعبه به قیمت سیاهه (بهای تمام شده به اضافه چند درصد) به حساب کالای شعبه بدهکار و به بهای تمام شده به حساب کالای ارسالی بستانکار و تفاوت آن (بهای تمام شده — قیمت سیاهه) در حساب تعدیل کالای شعبه بستانکار می شود. حساب تعدیل کالای شعبه به منزله سود و زیان ناخالص شعبه است. در پایان دوره مالی، سود ناخالص تحصیل نشده (سود ناخالص منظور شده در موجودی کالای فروش نرفته) به این حساب بدهکار و هر مبلغ سود یا زیان ناخالص حاصل از تغییر قیمت برآوردی به وسیله انتقال از حساب کالای شعبه به این حساب منتقل می شود. مانده نهایی حساب تعدیل کالای شعبه در این زمان نماینده سود ناخالص تحقق یافته معاملات شعبه خواهد بود که به خلاصه سود و زیان شعبه منتقل می شود. موارد مشروح ثبت حسابداری روش فوق در جدول صفحه بعد نشان داده شده است.

شرح	بدهکار	بستانکار
ارسال کالا از مرکز به شعبه	کالای شعبه (به نرخ سیاهه)	{ کالای ارسالی (به بهای تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)
برگشت کالا از شعبه به مرکز	کالای ارسالی (به بهای تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)	{ کالای شعبه (به نرخ سیاهه) کالای شعبه کالای شعبه { موجودی کالای شعبه (به نرخ تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)
فروشهای نقدی	موجودی نقد	کالای شعبه
فروشهای نسیه	حسابهای دریافتی شعبه	کالای شعبه
موجودی کالای اول دوره شعبه	کالای شعبه (به نرخ سیاهه)	{ موجودی کالای شعبه (به نرخ تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)
موجودی کالای پایان دوره شعبه	موجودی کالای شعبه (به بهای تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)	{ کالای شعبه (به نرخ سیاهه) حسابهای دریافتی شعبه کالای شعبه
برگشت از فروش نسیه به شعبه	کالای شعبه	حسابهای دریافتی شعبه
مانده بدهکار حساب کالای شعبه (پس از نقل موجودی پایان دوره)	تعدیل کالای شعبه	کالای شعبه
مانده بستانکار حساب کالای شعبه (پس از نقل موجودی پایان دوره)	کالای شعبه	تعدیل کالای شعبه
خسارت ناشی از حریق، سرقت یا مفقود شدن	تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده) خلاصه سود و زیان (به بهای تمام شده) کالای شعبه	{ کالای شعبه (به قیمت سیاهه) حسابهای دریافتی کالای شعبه (به قیمت سیاهه)
تخفیفات نقدی فروش	کالای شعبه	حسابهای دریافتی
تخفیفات اعطایی با توافق مرکز	{ کالای ارسالی (به نرخ تمام شده) تعدیل کالای شعبه (سود منظور شده)	{ کالای شعبه (به قیمت سیاهه) حسابهای دریافتی کالای شعبه (به قیمت سیاهه)

بستن حسابها :

شرح	بدهکار	بستانکار
بستن تعدیل کالا	تعدیل کالا	خلاصه سود و زیان شعبه
بستن هزینه های شعبه	خلاصه سود و زیان شعبه	هزینه های شعبه
بستن کالای ارسالی	کالای ارسالی	خلاصه سود و زیان مرکز
بستن خلاصه سود و زیان شعبه	خلاصه سود و زیان شعبه	خلاصه سود و زیان مرکز

توضیح اینکه ثبت حسابداری هزینه ها، تخفیفات نقدی فروش مشابه روش بهای تمام شده است.

مثال ۲: شرکت سهامی کفش ایران شعبه ای در نازی آباد دارد که کلیه اجناس را بر مبنای بهای تمام شده به اضافه ۴۰٪ برای آن ارسال می دارد. وجوه دریافتی از محل فروشهای نقدی و همچنین وصولی از بدهکاران روزانه از طرف شعبه به مرکز

حواله می شود. هزینه های شعبه کلاً در مرکز پرداخت می شود. خلاصه عملیات شعبه نازی آباد در شش ماهه اول سال ۱۳۸۹ به شرح زیر بوده است :

ریال ۴۲۰,۰۰۰	موجودی کالا به قیمت سیاهه در ۱۳۸۹/۱/۱
ریال ۱,۴۰۰,۰۰۰	کالای رسیده از مرکز
ریال ۵۶,۰۰۰	کالای برگشتی از شعبه به مرکز
ریال ۴۲۰,۰۰۰	فروشهای نسبه شعبه
ریال ۱۴,۰۰۰	کالای مفقود شده در اثر سرقت
ریال ۷,۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش
ریال ۱,۱۰۰,۰۰۰	وجوه حواله شده به مرکز

(این رقم حاصل مبلغ ۸۴۰,۰۰۰ ریال فروش نقدی بعلاوه مبلغ ۲۸۰,۰۰۰ ریال وصولی از حسابهای دریافتنی منهای پرداختی بابت کالای برگشتی به شعبه به مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریال است)

ریال ۱۸,۰۰۰	کالای برگشتی به شعبه از فروشهای نسبه
ریال ۵۰۴,۰۰۰	موجودی کالا در ۱۳۸۹/۶/۳۱
ریال ۱۵۳,۰۰۰	هزینه های شعبه که توسط مرکز پرداخت شده

مطلوب است:

اولاً - ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه عمومی مرکز و نقل به حسابهای دفتر کل.

ثانیاً - تنظیم و بستن حسابهای لازم.

ثالثاً - نقل مانده خلاصه سود و زیان شعبه به خلاصه سود و زیان مرکز.

دفتر روزنامه عمومی شرکت سهامی کفش ایران

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱	۶/۳۱	کالای شعبه		۴۲۰,۰۰۰	
		موجودی کالای شعبه			۳۰۰,۰۰۰
		تعدیل کالا			۱۲۰,۰۰۰
۲	—	ثبت موجودی کالای اول دوره شعبه		۱,۴۰۰,۰۰۰	
		کالای شعبه			۱,۰۰۰,۰۰۰
		کالای ارسالی			۴۰۰,۰۰۰
		تعدیل کالا			
۳	۶/۳۱	ثبت کالای فرستاده شده از مرکز به شعبه		۴۰,۰۰۰	
		کالای ارسالی			۱۶,۰۰۰
		تعدیل کالا			
		کالای شعبه			۵۶,۰۰۰
		ثبت کالای برگشتی از شعبه به مرکز			

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۴	۶/۳۱	حسابهای دریافتنی شعبه		۴۲۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰
		کالای شعبه			
		فروشهای نسبه توسط شعبه			
۵	—	تعدیل کالای شعبه		۴,۰۰۰	
		خلاصه سود و زیان شعبه		۱۰,۰۰۰	
		کالای شعبه			۱۴,۰۰۰
		ثبت کالای سرقت شده			
۶	—	کالای شعبه		۷,۰۰۰	
		حسابهای دریافتنی شعبه			۷,۰۰۰
		ثبت تخفیفات نقدی به مشتریان			
۷	—	کالای شعبه		۲۰,۰۰۰	
		موجودی نقد		۱,۱۰۰,۰۰۰	
		حسابهای دریافتنی شعبه			۲۸۰,۰۰۰
		کالای شعبه			۸۴۰,۰۰۰
		واریز به حساب مرکز بابت فروشهای نقدی و وصولی از بدهکاران پس از کسر برگشتی ها			
۸	—	کالای شعبه		۱۸,۰۰۰	
		حسابهای دریافتنی شعبه			۱۸,۰۰۰
		برگشت کالا توسط مشتریان به شعبه			
۹	۶/۳۱	موجودی کالای شعبه		۳۶۰,۰۰۰	
		تعدیل کالا		۱۴۴,۰۰۰	
		کالای شعبه			۵۰۴,۰۰۰
		ثبت اصلاحی موجودی کالای آخر دوره شعبه			
۱۰	=	هزینه های شعبه		۱۵۳,۰۰۰	
		موجودی نقد			۱۵۳,۰۰۰
		ثبت هزینه های انجام شده در شعبه پرداختی توسط مرکز			
۱۱	=	تعدیل کالا		۳۱,۰۰۰	
		کالای شعبه			۳۱,۰۰۰
		ثبت بستن حساب کالای شعبه برابر مبلغ کسری نسبت به نرخ سیاهه			
۱۲	=	کالای ارسالی		۹۶۰,۰۰۰	
		خلاصه سود و زیان مرکز			۹۶۰,۰۰۰
		ثبت بستن حساب کالای ارسالی و انتقال به خلاصه سود - و زیان مرکز			

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱۳	۶/۱۳	تعدیل کالا		۳۲۵,۰۰۰	۳۲۵,۰۰۰
		خلاصه سود و زیان شعبه			
		بستن حساب تعدیل کالا و انتقال به خلاصه سود			
		و زیان شعبه			
۱۴	=	خلاصه سود و زیان شعبه		۱۵۳,۰۰۰	۱۵۳,۰۰۰
		هزینه های شعبه			
		بستن حساب هزینه های شعبه و انتقال به خلاصه			
		سود و زیان شعبه			
۱۵	=	خلاصه سود و زیان شعبه		۱۶۲,۰۰۰	۱۶۲,۰۰۰
		خلاصه سود و زیان مرکز			
		بستن حساب سود و زیان شعبه و انتقال به حساب			
		سود و زیان مرکز			

حسابهای دفتر کل شعبه نازی آباد شرکت سهامی کفش ایران

خلاصه سود و زیان شعبه				کالای شعبه			
۳۲۵,۰۰۰	۱۳	۱۰,۰۰۰	۵	۵۶,۰۰۰	۳	۴۲۰,۰۰۰	۱
		۱۵۳,۰۰۰	۱۴	۴۲۰,۰۰۰	۴	۱,۴۰۰,۰۰۰	۲
		۱۶۲,۰۰۰	۱۵	۱۴,۰۰۰	۵	۷,۰۰۰	۶
				۸۴۰,۰۰۰	۷	۲۰,۰۰۰	۷
				۵۰۴,۰۰۰	۹	۱۸,۰۰۰	۸
				۳۱,۰۰۰	۱۱		
۳۲۵,۰۰۰		۳۲۵,۰۰۰		۱,۸۶۵,۰۰۰		۱,۸۶۵,۰۰۰	

هزینه های شعبه			
۱۵۳,۰۰۰	۱۴	۱۵۳,۰۰۰	۱۰

تعدیل کالا				حسابهای دریافتنی شعبه			
۱۶,۰۰۰	۳	۱۲۰,۰۰۰	۱	۴۲۰,۰۰۰	۴	۷,۰۰۰	۶
۴,۰۰۰	۵	۴۰۰,۰۰۰	۲			۲۸۰,۰۰۰	۷
۱۴۴,۰۰۰	۹					۱۸,۰۰۰	۸
۳۱,۰۰۰	۱۱						
۳۲۵,۰۰۰	۱۳						
۵۲۰,۰۰۰		۵۲۰,۰۰۰					

کالای ارسالی				موجودی کالای شعبه			
۴۰,۰۰۰	۳	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲	۳۰۰,۰۰۰	مانده	۳۰۰,۰۰۰	۱
۹۶۰,۰۰۰	۱۲			۳۶۰,۰۰۰	۹	مانده	۳۶۰,۰۰۰
				نقل به سال بعد			
۱,۰۰۰,۰۰۰		۱,۰۰۰,۰۰۰		۶۶۰,۰۰۰		۶۶۰,۰۰۰	
				مانده	۳۶۰,۰۰۰		

موجودی نقد				خلاصه سود و زیان مرکز			
۱,۱۰۰,۰۰۰	۷	۱۵۳,۰۰۰	۱۰	۹۶۰,۰۰۰	۱۲		
				۱۶۲,۰۰۰	۱۵		

محاسبات:

$$۴۲۰,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۴۰} = ۳۰۰,۰۰۰ \quad (\text{سند شماره ۱})$$

$$۴۲۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰ = ۱۲۰,۰۰۰$$

$$۱,۴۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۴۰} = ۱,۰۰۰,۰۰۰ \quad (\text{سند شماره ۲})$$

$$۱,۴۰۰,۰۰۰ - ۱,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۰۰,۰۰۰$$

بهای تمام شده موجودی کالای اول دوره

سود منظور شده

بهای تمام شده کالای ارسالی

سود اضافی

بهای تمام شده کالای برگشتی به مرکز $۵۶,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۴} = ۴۰,۰۰۰$ (سند شماره ۳)

سود اضافی $۵۶,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰ = ۱۶,۰۰۰$

بهای تمام شده کالای سرقت شده $۱۴,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۴} = ۱۰,۰۰۰$ (سند شماره ۵)

سود اضافی $۱۴,۰۰۰ - ۱۰,۰۰۰ = ۴,۰۰۰$

بهای تمام شده موجودی کالای آخر دوره $۵۰۴,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۴} = ۳۶۰,۰۰۰$ (سند شماره ۹)

سود منظور شده $۵۰۴,۰۰۰ - ۳۶۰,۰۰۰ = ۱۴۴,۰۰۰$

ج - حسابداری ارسال کالا به شعب به روش قیمت فروش: در مواردی که قیمت کالا در بازار نوسان قابل توجهی نداشته باشد، بازار انحصاری (بدون رقابت) باشد، کالا فاسد شدنی نباشد و مؤسسه در وضعیتی باشد که بتواند قیمت فروش کالای خود را ثابت نگهدارد، کالای ارسالی به شعب به قیمت فروش سیاهه شده و ارسال می شود. در اینجاست که کنترل مؤثری بر موجودی کالای شعبه برقرار خواهد شد و همواره مانده حساب کالای شعبه با جمع ارزش فروش موجودی کالا (قیمت سیاهه) و وجوه نقد موجود در شعبه برابر خواهد بود، موارد مشروح ثبت حسابداری روش فوق را می توان در جدول زیر ملاحظه کرد:

شرح	بدهکار	بستانکار
موجودی کالای اول دوره شعبه (به قیمت فروش)	کالای شعبه	کالای ارسالی
کالای ارسالی از مرکز به شعبه (به قیمت فروش)	کالای شعبه	کالای ارسالی
برگشت کالا از شعبه به مرکز (به قیمت فروش)	کالای ارسالی	کالای شعبه
فروشهای نقدی شعبه	موجودی نقد	کالای شعبه
فروشهای نسبه شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه	کالای شعبه
وصولی از مشتریان نسبه	موجودی نقد	حسابهای دریافتنی شعبه
تخفیفات اعطایی با توافق مرکز تخفیف از قیمت فروش	کالای ارسالی	کالای شعبه
تخفیفات نقدی فروش شعبه	کالای شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه
مطالبات سوخت شده	مطالبات سوخت شده	حسابهای دریافتنی شعبه
	(ذخیره م.م)	
پرداخت هزینه های شعبه	هزینه های شعبه	موجودی نقد
برگشت از فروشهای نسبه شعبه	کالای شعبه	حسابهای دریافتنی شعبه
برگشت از فروشهای نقدی شعبه	کالای شعبه	موجودی نقد
(در صورت کسر از وصولی ها)		

خسارتهای ناشی از مفقود شدن،

حریق، سرقت و ... * خلاصه سود و زیان کالای شعبه

اصلاح موجودی کالای اول دوره

(به بهای تمام شده) * خلاصه سود و زیان موجودی کالای اول دوره

موجودی کالای پایان دوره

(به بهای تمام شده) موجودی کالای شعبه * خلاصه سود و زیان

موجودی کالای آخر دوره به قیمت فروش کالای ارسالی

فروشهای سال (بستن حساب کالای ارسالی) کالای ارسالی * خلاصه سود و زیان

برای تعیین افزایش یا کاهش قیمت فروش شعبه که ناشی از تفاوت قیمت فروش شعبه با سیاهه ارسالی از مرکز است و همچنین محاسبه فروش شعبه در حساب کالای ارسالی و انتقال آن به حساب فروش شعبه، لازم است حساب کالای ارسالی به مبلغ موجودی کالا به قیمت فروش بدهکار و حساب کالای شعبه به همان مبلغ بستانکار شده و یا رقم موجودی به طرف مقابل ذیل همان حسابها برای شروع کار در ابتدای دوره مالی بعد منتقل شود. البته این عمل لازم است ابتدا در دفتر روزنامه ثبت و از آن طریق به حسابهای مربوطه منتقل شود و برای اصلاح حساب موجودی کالای اول و آخر دوره به بهای تمام شده نیز می توان طبق روال معمول حسابداری از طریق خلاصه سود و زیان اقدام کرد. ضمناً باید یادآوری کرد که در این روش خلاصه سود و زیان شامل عملیات شعبه و مرکز بوده و قابل تفکیک از هم نیستند.

مثال ۳: شرکت سهامی یکتا یک شعبه جزئی فروشی در شمیران دارد. کلیه خریدها توسط اداره مرکزی در تهران به عمل می آید و کالای مربوطه مستقیماً به شعبه تحویل شده و به قیمت فروش (که عبارت است از بهای تمام شده بعلاوه ۵۰ درصد) توسط اداره مرکزی به شعبه فاکتور می شود. شعبه کلیه وجوه دریافتی خود را به مرکز حواله می کند و هزینه های شعبه را از محل تنخواه گردانی که ماهیانه از مرکز تجدید می شود، می پردازد. کلیه معاملات شعبه در دفاتر مرکز ثبت می شود.

در اول فروردین ۱۳۸۹ موجودی کالای شعبه به قیمت فروش بالغ بر ۴۸۶,۶۰۰ ریال و حسابهای دریافتنی شعبه بالغ بر ۶۴,۴۰۰ ریال بوده است.

در ظرف سال مالی ۱۳۸۹ معاملات زیر در شعبه انجام گرفته است.

کالای رسیده به شعبه به قیمت فروش ۱,۲۱۸,۰۰۰ ریال

فروشهای نقدی شعبه ۶۴۱,۵۰۰ ریال

فروشهای نسبه ۵۱۲,۸۰۰ ریال

کالای برگشتی به مرکز به قیمت فروش ۱۵,۶۰۰ ریال

تخفیف در قیمت های فروش طبق موافقت مرکز ۹,۷۰۰ ریال

وجوه دریافتی از بدهکاران ۴۲۶,۶۰۰ ریال

مطالبات سوخت شده که از حساب خارج شده ۶,۵۰۰ ریال

تخفیف نقدی اعطایی به مشتریان فروشهای نسبه ۱۱,۲۰۰ ریال

یک محموله کالا به قیمت فروش ۱۲,۰۰۰ ریال که در اسفندماه ۱۳۸۹ به شعبه فرستاده شده بود، قبل از ۶ فروردین

* حساب خلاصه سود و زیان شامل سود و زیان مرکز و شعب می باشد. و مرکز و شعب دارای سود و زیان تفکیکی نمی باشد.

۱۳۸۱ به شعبه نرسیده و جزء موجودی کالای آخر سال شعبه منظور نشده است.
 هزینه‌های مربوط به شعبه برای سال ۱۳۸۹ بالغ بر ۱۷۲,۹۰۰ ریال بوده است. در ۲۹ اسفند ۱۳۸۹ کالای موجود در
 شعبه به قیمت فروش بالغ بر ۵۲۲,۰۰۰ ریال بوده است.

مطلوب است:

اولاً – تنظیم حساب کالای شعبه و حسابهای دریافتنی شعبه در دفاتر مرکز.
 ثانیاً – تنظیم حساب خلاصه سود و زیان برای سال مالی ۱۳۸۹.

دفتر روزنامه عمومی شرکت سهامی یکتا

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۱		کالای شعبه		۴۸۶,۶۰۰	۴۸۶,۶۰۰
۲		کالای ارسالی ثبت موجودی کالای اول دوره به قیمت فروش		۱,۲۱۸,۰۰۰	۱,۲۱۸,۰۰۰
۳		کالای شعبه کالای ارسالی کالای رسیده به شعبه از مرکز موجودی نقد		۶۴۱,۵۰۰	۶۴۱,۵۰۰
۴		کالای شعبه فروشهای نقدی شعبه حسابهای دریافتنی شعبه کالای شعبه		۵۱۲,۸۰۰	۵۱۲,۸۰۰
۵		فروشهای نسبی شعبه کالای ارسالی کالای شعبه		۱۵,۶۰۰	۱۵,۶۰۰
۶		برگشت کالا از شعبه به مرکز کالای ارسالی کالای شعبه		۹,۷۰۰	۹,۷۰۰
۷		تخفیف پرداختی طبق موافقت مرکز موجودی نقد		۴۲۶,۶۰۰	۴۲۶,۶۰۰
۸		حسابهای دریافتنی شعبه وصولی از بابت فروشهای نسبی هزینه مطالبات سوخت شده حسابهای دریافتنی شعبه هزینه مطالبات سوخت شده و از حسابها خارج شده		۶,۵۰۰	۶,۵۰۰

شماره سند	تاریخ	شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
۹		کالای شعبه		۱۱,۲۰۰	
		حسابهای دریافتی شعبه			۱۱,۲۰۰
۱۰		تخفیفات نقدی اعطایی به مشتریان نسیه		۱۲,۰۰۰	
		کالای شعبه			۱۲,۰۰۰
		کالای ارسالی			
		کالای فرستاده شده از مرکز که به شعبه نرسیده است.			
۱۱		هزینه های شعبه		۱۷۲,۹۰۰	
		موجودی نقد			۱۷۲,۹۰۰
		هزینه های پرداخت شده شعبه			
۱۲		کالای ارسالی		۵۳۴,۰۰۰	
		کالای شعبه			۵۳۴,۰۰۰
		ثبت موجودی کالای آخر دوره به قیمت فروش در حسابها			
۱۳		خلاصه سود و زیان		۳۲۴,۴۰۰	
		موجودی کالای شعبه			۳۲۴,۴۰۰
		ثبت اصلاحی موجودی کالای اول دوره			
۱۴		موجودی کالای شعبه		۳۵۶,۰۰۰	
		خلاصه سود و زیان			۳۵۶,۰۰۰
		ثبت اصلاحی موجودی کالای آخر دوره به بهای تمام شده			
۱۵		خلاصه سود و زیان		۱۴,۲۰۰	
		کالای شعبه			۱۴,۲۰۰
		ثبت کسری کالای شعبه در حسابها			
۱۶		کالای ارسالی		۱,۱۵۷,۳۰۰	
		خلاصه سود و زیان			۱,۱۵۷,۳۰۰
		ثبت بستن حساب کالای ارسالی			
۱۷		خلاصه سود و زیان		۶,۵۰۰	
		هزینه مطالبات سوخت شده			۶,۵۰۰
		ثبت بستن حساب هزینه مطالبات			
۱۸		خلاصه سود و زیان		۱۷۲,۹۰۰	
		هزینه های شعبه			۱۷۲,۹۰۰
		ثبت بستن حساب هزینه های شعبه به حساب سود و زیان			

محاسبات:

$$۵۲۲,۰۰۰ + ۱۲,۰۰۰ = ۵۳۴,۰۰۰ \quad (\text{سند شماره } ۱۲)$$

موجودی کالای پایان دوره به بهای فروش

$$۴۸۶,۶۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۵۰} = ۳۲۴,۴۰۰ \quad (\text{سند شماره } ۱۳)$$

موجودی کالای اول دوره به بهای تمام شده

موجودی کالای آخر دوره به بهای تمام شده

$$۵۳۴,۰۰۰ \times \frac{۱۰۰}{۱۵۰} = ۳۵۶,۰۰۰ \quad (\text{سند شماره ۱۴})$$

حسابهای دفتر کل شرکت سهامی یکتا مربوط به شعبه جزئی فروشی شمیران

کالای ارسالی				کالای شعبه			
۴۸۶,۶۰۰	۱	۱۵,۶۰۰	۵	۶۴۱,۵۰۰	۳	۴۸۶,۶۰۰	۱
۱,۲۱۸,۰۰۰	۲	۹,۷۰۰	۶	۵۱۲,۸۰۰	۴	۱,۲۱۸,۰۰۰	۲
۱۲,۰۰۰	۱۰	۵۳۴,۰۰۰	۱۲	۱۵,۶۰۰	۵	۱۱,۲۰۰	۹
		۱,۱۵۷,۳۰۰	۱۶	۹,۷۰۰	۶	۱۲,۰۰۰	۱۰
				۵۳۴,۰۰۰	۱۲		
				۱۴,۲۰۰	۱۵		
۱,۷۱۶,۶۰۰		۱,۷۱۶,۶۰۰					
				۱,۷۲۷,۸۰۰		۱,۷۲۷,۸۰۰	

حسابهای دریافتنی (شعبه)

		مانده	۶۴,۴۰۰
۴۲۶,۶۰۰	۷	۵۱۲,۸۰۰	۴
۶,۵۰۰	۸		
۱۱,۲۰۰	۹		
۱۳۲,۹۰۰	مانده		
۵۷۷,۲۰۰		۵۷۷,۲۰۰	
		مانده	۱۳۲,۹۰۰

موجودی نقد

۱۷۲,۹۰۰	۱۱	مانده	×××××
		۶۴۱,۵۰۰	۳
		۴۲۶,۶۰۰	۷

هزینه مطالبات سوخت شده

۶,۵۰۰	۱۷	۶,۵۰۰	۸
-------	----	-------	---

خلاصه سود و زیان

۳۵۶,۰۰۰	۱۴	۳۲۴,۴۰۰	۱۳
۱,۱۵۷,۳۰۰	۱۶	۱۴,۲۰۰	۱۵
		۶,۵۰۰	۱۷
		۱۷۲,۹۰۰	۱۸

هزینه‌های شعبه		موجودی کالای شعبه	
۱۱	۱۷۲,۹۰۰	مانده ۳۲۴,۴۰۰	۱۳
۱۸	۱۷۲,۹۰۰	۳۵۶,۰۰۰	مانده
		نقل به زیر	
		۶۸۰,۴۰۰	۶۸۰,۴۰۰
		مانده ۳۵۶,۰۰۰	
		نقل از بالا	

۲- شعبی که دفاتر جداگانه نگهداری می‌کنند: در صورتی که نگهداری حسابهای شعب به عللی از قبیل بالا بودن حجم فعالیت، بعد مسافت، اعطای اختیارات بیشتر به رؤسای شعب و ... توسط اداره مرکزی امکان‌پذیر نباشد، شعب خود می‌توانند دفاتر حسابداری جداگانه داشته باشند و معاملات خود را نظیر یک مؤسسه تجارتي مستقل که متعلق به اداره مرکزی است، در آنها ثبت نمایند.

۳- شعب خارجی: این نوع شعب در خارج از کشور محل اقامت اداره مرکزی واقع شده‌اند و روش ثبت معاملات آنها مشابه شعبی است که دفاتر مستقل نگهداری می‌کنند با این تفاوت که معاملات خود را با پول رایج کشور محل اقامت خود انجام می‌دهند که بحث پیرامون دو نوع شعب فوق از برنامه این کتاب خارج است.

پرسشها

- ۱- شعبه را تعریف کنید.
- ۲- انواع شعب را نام ببرید، هریک را توضیح دهید.
- ۳- انواع روشهای قیمت‌گذاری کالای ارسالی توسط مرکز برای شعبی که دفاتر مستقل نگهداری نمی‌کنند را نام ببرید.
- ۴- در چه مواردی از روش ارسال کالا به بهای تمام شده برای شعبه استفاده می‌شود؟
- ۵- در چه مواردی از روش قیمت‌گذاری کالای ارسالی به شعبه به طریق بهای تمام شده به اضافه چند درصد استفاده می‌شود؟
- ۶- چگونه پرداخت هزینه‌های شعبه را توضیح دهید.
- ۷- حساب کالای شعبه به منزله چه حسابی برای شعبه می‌باشد؟ (روش بهای تمام شده به اضافه چند درصد)

پرسشهای چهارگزینه‌ای

- ۱- در ازای وصولی از مشتریان فروشهای نسبه شعبه که به مرکز ارسال شده :
الف - حسابهای دریافتنی، بستانکار می‌شود.
ب - صندوق، بستانکار می‌شود.
ج - حسابهای دریافتنی، بدهکار می‌شود.
د - کالای شعبه بستانکار می‌شود.

- ۲- در ازای برگشت از فروشهای نسبه کدامیک از حسابهای زیر بستانکار می‌شود؟
 الف- حسابهای پرداختنی
 ب- حسابهای دریافتنی
 ج- برگشت از فروش
 د- کالای شعبه
- ۳- کدامیک از گزینه‌های زیر صحیح است؟
 الف- در ازای تخفیف نقدی فروش کالا به طور نسبه به مشتریان، حسابهای دریافتنی، بدهکار می‌شود.
 ب- در ازای تخفیف نقدی فروش کالا به طور نسبه به مشتریان، حسابهای دریافتنی، بستانکار می‌شود.
 ج- در ازای تخفیف نقدی فروش کالا به طور نسبه به مشتریان، حسابهای پرداختنی، بدهکار می‌شود.
 د- در ازای تخفیف نقدی فروش کالا به طور نسبه به مشتریان، حسابهای پرداختنی، بستانکار می‌شود.
- ۴- در مؤسسه «الف» کالای ارسالی به شعب به بهای تمام شده به علاوه ۲۵٪ سود سیاهه می‌شود. اگر مبلغ ۴۰۰,۰۰۰ ریال کالا به قیمت سیاهه به شعبه «ب» ارسال شود، حساب تعدیل کالای شعبه چه مبلغی بستانکار خواهد شد؟
 الف- ۵۰۰,۰۰۰ ریال   ب- ۴۸۰,۰۰۰ ریال   ج- ۱۰۰,۰۰۰ ریال   د- ۸۰,۰۰۰ ریال
- ۵- در روش ارسال کالا به شعب به قیمت فروش در کدامیک از موارد زیر حساب کالای شعبه بدهکار می‌شود:
 الف- برگشت کالا توسط مشتریان
 ب- برگشت کالا به مرکز
 ج- فروش کالا
 د- اصلاح موجودی پایان دوره
- ۶- در روش ارسال کالا به شعبه به بهای تمام شده، برای منظور کردن حساب موجودی کالای اول دوره شعبه:
 الف- تعدیل کالای شعبه بدهکار می‌شود.   ب- تعدیل کالای شعبه بستانکار می‌شود.
 ج- کالای شعبه بدهکار می‌شود.   د- کالای شعبه بستانکار می‌شود.
- ۷- در روش ارسال کالا به شعبه به بهای تمام شده به علاوه چند درصد سود، حساب کالای ارسالی با حساب ... بسته می‌شود.
 الف- تعدیل کالای شعبه
 ب- کالای شعبه
 ج- خلاصه سود و زیان شعبه
 د- خلاصه سود و زیان کل
- ۸- در ازای فروشهای نسبه کدامیک از حسابهای زیر بستانکار می‌شود؟
 الف- کالای شعبه   ب- حسابهای دریافتنی   ج- کالای ارسالی   د- فروش کالا
- ۹- در ازای هزینه مطالبات سوخت شده کدامیک از حسابهای زیر بستانکار می‌شود؟
 الف- هزینه مطالبات سوخت شده   ب- ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
 ج- حسابهای دریافتنی شعبه   د- کالای شعبه

مسائل

- ۱-۹- شرکت سهامی روشنایی دارای تعدادی شعبه جزئی فروشی است که کالای بازرگانی آنها از مرکز فرستاده شده و به بهای تمام شده به حساب آنها منظور می‌شود و در شعب دفاتری نگهداری نمی‌شود.
 در سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ۹۰ معاملات شعبه سعدی آن به شرح زیر بوده:
موجودی کالا در اول فروردین	۵۰۰,۰۰۰
موجودی کالا در پایان اسفند	۶۲۰,۰۰۰
کالای رسیده از مرکز	۲,۴۶۰,۰۰۰
کالای برگشتی به مرکز	۲۶۰,۰۰۰

هزینه‌های شعبه ۲۰۰,۰۰۰

فروش نقدی ۳,۰۰۰,۰۰۰

برگشت از فروش و تخفیفات ۱۴,۰۰۰

معاملات فوق را در دفاتر اداره مرکزی ثبت کنید و سود یا زیان خالص شعبه را تعیین کنید.

۹-۲ در اول فروردین شرکت سهامی خواربار شعبه‌ای در قلهک افتتاح کرد. فروشهای این شعبه فقط نقدی بوده و کلیه اجناس آن از مرکز فرستاده می‌شود و شعبه قلهک دفاتری نگهداری نمی‌کند و کالای ارسالی به شعبه به بهای تمام شده سیاهه می‌شود. ارقام زیر نماینده معاملات شعبه در شش ماهه اول پس از افتتاح است:

کالای رسیده از مرکز ۶,۲۰۰,۰۰۰ ریال

کالای برگشتی از شعبه به مرکز ۱۰۰,۰۰۰ ریال

فروش نقدی شعبه ۸,۴۶۰,۰۰۰ ریال که ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال آن

بابت هزینه‌های شعبه پرداخت شده و بقیه به مرکز حواله شده است.

موجودی کالا در ۶/۳۱ بالغ بر ۶۰۰,۰۰۰ ریال بود.

مطلوب است:

تنظیم حسابهای لازم برای ثبت معاملات فوق در دفاتر مرکز و تعیین سود و زیان ویژه شعبه در دوره شش ماهه مورد نظر.

۹-۳ شرکت تعاونی عدالت مقیم بندر هرمزگان در تاریخ ۸/۵/۳۸ شعبه‌ای در بندر لنگه افتتاح نموده که اجناس را به بهای تمام شده برای شعبه ارسال می‌دارد و حسابهای شعبه را در دفاتر اداره مرکزی نگهداری می‌نماید.

شعبه، اجازه خرج کردن از محل وصولیها را ندارد و از تنخواه‌گردانی که مبلغ آن ۵۰۰,۰۰۰ ریال است، استفاده می‌نماید، و اسناد هزینه را همراه دیگر گزارشات و وجوه (حواله بانکی) به مرکز ارسال داشته وجه اسناد هزینه را طی چک از مرکز وصول می‌کند. در پایان دوره وجوه باقیمانده در حساب تنخواه‌گردان نیز به مرکز حواله شده و این حساب بسته می‌شود.

اطلاعات زیر که طی دو گزارش به مرکز ارسال شده به این شرح است:

گزارش ارسالی از شعبه در تاریخ ۸/۵/۳۸

کالای رسیده از مرکز ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال

اجاره محل فروشگاه ۱۲۰,۰۰۰ ریال

کالای برگشتی از شعبه به مرکز ۷۰,۰۰۰ ریال

کالای برگشتی از فروشهای نسبه ۳۵,۰۰۰ ریال

فروشهای نقدی ۲,۴۰۰,۰۰۰ ریال

هزینه حقوق ۷۴,۰۰۰ ریال

فروشهای نسبه ۱,۶۰۰,۰۰۰ ریال

هزینه متفرقه ۳۶,۰۰۰ ریال

تخفیفات نقدی فروش ۴۰,۰۰۰ ریال

وصولی از مشتریان فروشهای نسبه ۵۰۰,۰۰۰ ریال

کلیه وجوه دریافتی به مرکز حواله شده و بابت هزینه‌های انجام شده چک شماره ۲۰۲ در وجه شعبه صادر گردیده است.

گزارش ارسالی از شعبه در تاریخ ۸/۶/۳۸ که پایان دوره مالی شرکت تعاونی نیز هست، به شرح زیر است:

کالای رسیده از مرکز ۳,۴۰۰,۰۰۰ ریال

تخفیفات نقدی اعطایی به مشتریان فروشهای نسبه ۶۵,۰۰۰ ریال

فروشهای نقدی ۱,۹۰۰,۰۰۰ ریال

هزینه اجاره محل فروشگاه ۱۲۰,۰۰۰ ریال

فروشهای نسبه ۲,۶۰۰,۰۰۰ ریال

هزینه‌های متفرقه ۴۶,۰۰۰ ریال

کالای برگشتی به مرکز ۹۰,۰۰۰ ریال

هزینه حقوق ۷۴,۰۰۰ ریال

برگشت از فروشهای نسبه ۱۵۰,۰۰۰ ریال

وصولی از مشتریان فروشهای نسبه ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال

کلیه مبالغ وصولی و وجه نقد مانده در حساب تنخواه‌گردان طی دو حواله جداگانه به مرکز فرستاده شده است.

در صورتی که موجودی کالای شعبه در ۳۱/۶/۸۸ بالغ بر ۱,۴۲۵,۰۰۰ ریال باشد.
مطلوب است:

- ۱- ثبت عملیات فوق در دفتر روزنامه عمومی اداره مرکزی.
  - ۲- انتقال اقلام ثبت شده به حسابهای دفتر کل.
  - ۳- تنظیم و بستن حساب تنخواه گردان.
  - ۴- تنظیم خلاصه سود و زیان شعبه.
  - ۵- بستن حسابهای دفتر کل.
  - ۶- تعیین مانده حسابهای دریافتی.
- ۴-۹ شعبه شمیران شرکت سهامی ایران سوپر، صورتهای ماهیانه تنظیم و به اداره مرکزی در تهران می فرستد. خلاصه

عملیات شعبه در شش ماهه منتهی به ۳۱ شهریور به شرح زیر بود :

کالای رسیده از مرکز (به قیمت سیاهه)	۱,۱۹۰,۰۰۰ ریال
وجوه ارسالی به مرکز	۱,۲۲۰,۰۰۰ ریال (حاصل ۱,۳۷۰,۰۰۰ ریال
فروش نقدی و کسر هزینه های شعبه از آن)	
کالای برگشتی به مرکز	۴۰,۰۰۰ ریال
کالای مفقود شده در اثر سرقت	۱۲,۰۰۰ ریال
موجودی کالا - اول فروردین	۴۰۰,۰۰۰ ریال
موجودی کالا - ۳۱ شهریور	۳۲۰,۰۰۰ ریال

کلیه اجناس ارسالی از مرکز به شعبه بر مبنای بهای تمام شده سیاهه می شود. وجوه دریافتی روزانه به مرکز حواله شده و هزینه های شعبه از محل همین وجوه در مرکز پرداخت می شود. حسابهای شعبه را در دفاتر مرکز برای شش ماهه منتهی به ۳۱ شهریور نشان دهید.

۵-۹ در اول فروردین، شرکت سهامی توزیع خواربار شعبه ای در کرج افتتاح کرد. فروشهای این شعبه فقط نقدی بود و کلیه اجناس آن از مرکز فرستاده می شد و به بهای تمام شده به علاوه ۲۵٪ به حساب شعبه منظور می شد.

ارقام زیر نماینده معاملات شعبه در شش ماهه اول پس از افتتاح می باشد.	
کالای رسیده از مرکز (به قیمت سیاهه)	۹,۲۰۰,۰۰۰ ریال
کالای برگشتی از شعبه به مرکز (قیمت سیاهه)	۱۰۰,۰۰۰ ریال
فروش نقدی شعبه	۸,۴۶۰,۰۰۰ ریال

که ۸۰۰,۰۰۰ ریال آن بابت هزینه های شعبه پرداخت شده و بقیه به مرکز حواله شده است. در ۳۱ شهریور موجودی کالای شعبه به قیمت سیاهه بالغ بر ۶۰۰,۰۰۰ ریال بود.

مطلوب است:

تنظیم حسابهای لازم برای ثبت معاملات فوق در دفاتر مرکز و تعیین سود و زیان خالص شعبه در دوره شش ماهه مورد نظر.

۶-۹ شرکت سهامی فردوس دارای تعدادی شعب جزئی فروشی است که کالای بازرگانی آنها از مرکز فرستاده شده و به قیمت فروش به حساب آنها منظور می شود.

در سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند معاملات شعبه نادری به شرح زیر بود :

موجودی کالا در اول فروردین به قیمت فروش ۵۰۰,۰۰۰ و به بهای تمام شده ۴۰۰,۰۰۰ ریال

موجودی کالا در پایان اسفند به قیمت فروش	۶۲۰,۰۰۰	و به بهای تمام شده ۴۹۶,۰۰۰ ریال
کالای رسیده از مرکز به قیمت فروش	۳,۴۶۰,۰۰۰	ریال
کالای برگشتی به مرکز به قیمت فروش	۲۶۰,۰۰۰	ریال
فروش نسبه	۳,۱۴۰,۰۰۰	ریال
تخفیف از قیمت فروش (با موافقت مرکز)	۱۴۰,۰۰۰	ریال
دریافتی از فروشهای نسبه	۳,۰۰۰,۰۰۰	ریال
معاملات فوق را در حساب کالای شعبه و کالای ارسالی اداره مرکزی ثبت کنید.		

۷-۹- شرکت سهامی لاله، شعبه‌ای در تبریز داشت که کالای ارسالی آن به بهای فروش از مرکز سیاهه می‌شد و حسابهای مالی شعبه نیز در دفاتر مرکز نگاهداری می‌شد.

در ظرف سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند کالا به قیمت فروش ۸,۶۰۰,۰۰۰ ریال به شعبه سیاهه شد. شعبه مبلغ ۸,۴۰۰,۰۰۰ ریال به مرکز فرستاد که ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال آن حاصل فروشهای نقدی و ۶,۹۰۰,۰۰۰ ریال وصولی از بدهکاران (حسابهای دریافتنی) بابت فروشهای نسبه بود. فروشهای نسبه شعبه به مبلغ ۷,۳۰۰,۰۰۰ ریال - کالای برگشتی از شعبه به مرکز بالغ بر ۵۰,۰۰۰ ریال - کالای برگشتی از فروش نسبه ۳۰,۰۰۰ ریال - تخفیف نقدی اعطایی به مشتریان فروشهای نسبه ۱۸۰,۰۰۰ ریال و مطالبات سوخت شده ۱۹,۰۰۰ ریال بود.

موجودی کالای شعبه در ابتدای سال به مبلغ ۹۰۰,۰۰۰ ریال ارزیابی شده ولی بهای تمام شده آن ۶۱۰,۰۰۰ ریال بوده و مانده حسابهای دریافتنی شعبه بالغ بر ۵۱۴,۰۰۰ ریال بود. بهای تمام شده موجودی کالا در پایان سال بالغ بر ۴۶۲,۰۰۰ ریال و قیمت فروش آن ۶۸۰,۰۰۰ ریال بود.

موجودی کالای مرکز در ابتدای سال به بهای تمام شده بالغ بر ۲,۲۰۰,۰۰۰ ریال بوده و معاملات مرکز در طی سال از این قرار بود. خرید خالص ۲۱,۹۰۰,۰۰۰ ریال - فروش خالص ۱۹,۹۷۵,۰۰۰ ریال موجودی کالای مرکز در پایان سال به قیمت تمام شده ۲,۱۵۰,۰۰۰ ریال بود.

مطلوب است:

تنظیم حسابهای لازم برای ثبت معاملات فوق و تعیین سود ناخالص.